

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

15 De participante.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Dominorum, si probabile sit eosdem sumptus facturos, etiamsi non recipiantur ab eis domi suæ.

De Participante.

CAPVT XV.

QUÆRITVR primo, quid intelligatur nomine Participantis? Respondeo intelligi quemcunque socium, & adiutorem criminis, vel mediatorem, vel exploratorem: quemcunque itidem, qui instrumenta præbet ad maleficium.

Vbi notandum est, posse aliquem participare cum alio, vel in acceptione rei iniusta, siue in maleficio, aut in re aliena accepta. v. g. in re furtiua. Item potest quis participare cum alio in maleficio simul cum eo, cooperando in eadem numero actione. v. g. vulnerando, vel occidendo eundem hominem, vel auferendo, vel asportando eandem rem furtiuam, aut cooperando in diuersa actione numero. v. g. milites in bello iniusto occiderunt diuersos homines, vel conculcarunt diuersas segetes, aut diuersa loca incendio deuastarunt. Item potest quis participare, ita vt sit simul cum eo causa totius damni, vel partis solius. Et ista singula sunt obseruanda ad noticiam eorum elatiorem, quæ dicentur in fine istarum causarum, cum tractabitur: an ex qualibet istarum causarum teneatur quis ad restitutionem in solidum, & teneatur æquè principaliter.

Secundo queritur, An remigantes Christiani in trementibus Turcarum, vel eorum, qui iniustum bellum gerunt contra alios, peccent, & teneantur ad restitutionem etiam cum remigant iusto, & imperio Turcarum, & metu mortis, qui alioqui nisi remigant, acerbissimè, & durissimè habebuntur à Turcis, aut etiam occidentur? Nauarrus in suo *Manuali*, cap. 27. num. 63. allicit eos peccare, & consequenter ad restitutionem damni teneri: Excusat tamen eos ab excommunicatione in Bulla conne Domini contra auxilium præbentes Turcis aduersus Christianos.

Sed dicendum, eos ad nullam restitutionem faciendam teneri, nec peccare, quia in remigando solum exercent officium, quod tanquam subditi faciunt ex iussu Dominorum. Item remigando opus faciunt ex se indifferens ad bonum, aut malum, quo Turcæ, si uellent, possent bene uti; quod si malè, ipsorum est malitia, non remigum culpa. Et consequenter quando Turcæ exigunt, aut iubent ut remigent, non imperant opus ex sua natura malum, sed indifferens: Et ex aña parte est periculum mortis; si non remigent Christiani: cum tanto autem periculo nemo tenetur lege charitatis defendere, aut seruare bona, aut vitam proximi.

Hinc sequitur diuersam esse rationem, si Turcæ imperent Christianis, vt pugnent, ac vt tormenta bellica explodant, ac arma proiciant, & exerceant contra Christianos: hoc enim etiam meta mortis non est licitum, quia est opus ex sua natura malum: At verò remigare non est tale, quia est officium, & ministerium subditi, sed perinde ac si subditus arma Domini sui gestaret, & iustus Domino suo ea redderet etiam in pugna contra Christianos, non esset peccatum, si id præstaret iustus, & suæ mortis metu: nam alioqui sine rationabili huiusmodi causa peccaret talis minister parendo Domino: si cum posset damnum vitare, quod Dominus vult Christianis inferre, illud non vitaret.

Vnde ad argumentum Nauarræ alientis, istiusmodi remiges cooperari Turcis in actione mala, ergo, &c. Respondeo regulam hanc esse generalem: subditus cum iustus pareat Domino, si pareat in actione mala, etiam si metu mortis id efficiat, nihilominus peccat; non enim est obedientia hominis iusta contra obedientiam debitam Deo: Si verò pareat in actione ex se media, & indifferenti, tunc aut illa actio est in damnum proximi, aut non: si

non est, tunc non peccat parendo; si vero est in damnum proximi, tunc si commode sine aliquo suo detrimento potest euitare illud, tenetur lege charitatis etiam non obediendo; si verò sine graui suo detrimento non potest, tunc non obligatur lege charitatis, quale est in casu præsentis. De hac etiam regula dixi in materia de scandalo, in quarto Præcepto Decalogi.

De Muto.

CAPVT XVI.

PRIMO queritur, quid Muti nomine intelligatur? Respondeo, eum intelligi, qui tenetur loqui in consulendo, & tacet, sic communis opinio. Notandum autem est non esse obligationem loquendi, vt damnum proximi impediatur, si ex sermone sequatur graue detrimentum nostræ vitæ, honoris, famæ, aut rei familiaris: Ita Scotus, Angelus, Gabriel *locus supra citatis*. Et ratio est, quia lex charitatis, aut obligatio restitutionis non habet vim cum tanto nostro detrimento, nisi in particulari aliquo euentu, vt infra dicemus.

Secundo queritur, An quando sola lege charitatis tenemur loqui, vt damnum proximi impediatur, & non loquimur, ad restitutionem damni secuti in proximo teneamur, quod damnum, si loqueremur, minimè sequeretur. v. g. videt quis vicini sui domum diripi, potest sine suo magno incommodo impedire damnum, si clamat, & non clamat, tenetur ne ille ad damni vicini suo illaci restitutionem faciendam? Communis est opinio, non esse obligationem restituendi, tamen contra legem charitatis peccet, nisi quando quis lege iustitiæ, vel ex officio teneatur damnum impedire loquendo. Sic Alexander, Altißiodotens, S. Thomas, Paludanus, Gabriel, Adrianus, Angelus, Siluester, Tabiena, Sorus, Medina, Couarrubias, Nauarrus *locus supra citatis*. At verò Caietanus in *Summa verbo Restitutio*, contra communem sententiam ait, esse obligationem restituendi, quod probat, quia qui tacet, cum loqui teneatur, facit contra officium suum, Ang. *verbo Furtum*, §. 26. ergo peccat contra iustitiam. Item est causa indirecta damni in proximum secuti, ergo tenetur ad restitutionem. Item qui non patitur fame morientem, cum possit, perinde est, ac si occidat eum. Sic etiam sentit Maior in 4. *Distinct. 15. quest. 26. in fine*, sic etiam Richard. *eod. lib. 2. Distinct. quest. 5. questiuicula 4.* videtur idem dicere de eo, qui tacet, licet non de eo, *quod non obstat inferretur damnum proximo*. Opinio ista Caietani videtur probari ex cap. *Notum 2. quest. 1. in fine*, vbi dicitur: [Facientem, & consentientem per peccata constringit:] ex cap. *Qui cum fure de fure*, vbi dicitur: [Reus est furti, qui furti co-fiscus, possessore querente non indicat de furti.] Ex c. *Sicut dignum*, §. *illi etiam de homicid. cap. Pasce*, & cap. *Facientis culpam*, di. 86.

Cæterum in hac re communis opinio est verissima: tota enim obligatio restitutionis oritur ex lege iustitiæ debite proximo: ergo vbi sola est violatio charitatis, non est onus restituendi, alioqui iudex ex odio, inuidia, vel irâ iubens malefactores occidi, obligaretur ad restitutionem. Et falsum est, quod ait Caiet. facere contra officium suum, qui non impedit damnum proximi sui, cum loquendo impedire possit, & tenetur lege charitatis. Nam si per officium intelligit officium ex debito iustitiæ, id negatur, quia supponit id quod erat probandum. Si verò intelligit officium charitatis, misericordiæ, vel pietatis, admittimus, sed negamus violationem huius inducere obligationem restituendi.

Sed quæres hoc loco, qua ratione cognoscimus aliquem obligari ad aliquid faciendū lege iustitiæ, aut lege charitatis solus: nā sicut iustitia est ad alterum, ita charitas, pietas, misericordia, liberalitas, obedientia sunt ad alterū. Itē quare

viola-